

Myanmar Times Interview – Greg Hamilton - Win Nyunt Lwin:

1) How did you stuck on the idea of making documentary film on Myanmar Chinlone?

I have been in love with Chinlone since I first saw it being played by one Myanmar man here in Canada in 1981. I began trying to play in 1983 – I was using Thai takraw balls at first.

I made my first trip to Myanmar (Burma at that time) in 1986, for the purpose of learning how to play Chinlone. But I did not have enough skill to learn, although I had a background in martial art, I had never played soccer when I was young. Also because I only stayed in Rangoon for 10 days, it was not enough time for me to develop any skill.

I ended up playing by myself for the next many years. I was not playing Chinlone per se, I was mostly just trying to keep the ball up as long as possible, running around chasing the ball and trying to have some grace as I did it. Then in 1997 I went to Mandalay with the idea to try and take a chinlone team to go and travel, it was just an idea – I didn't have the resources to make that happen – just the desire and I thought I could find a way. But it was too difficult to get passports, visas etc. for the players and then I had the idea to make a small film about Chinlone. You see the basic idea was that I wanted to somehow spread Chinlone in the world.

This is how the idea to make a documentary about Chinlone came about.

2) What is your perspective on Myanmar Chinlone and its culture in Myanmar?

I think that Chinlone is an extraordinary treasure of human culture. There is really nothing else like it in the world. Although there are other games in SE Asia that look similar to Chinlone, they are not as intricate or creative and they do not have the same spiritual dimensions and beauty Chinlone has.

I think that Chinlone embodies some of the Buddhist values that are at the heart of Myanmar culture. Somehow Chinlone has survived down through the years in Myanmar, this is a reflection on Myanmar culture. That such a peaceful, non-aggressive, loving sport has been kept alive for so long shows something positive and beautiful about the traditional culture of Myanmar.

But the sad fact is that in spite of Chinlone being known as the national or traditional sport of Myanmar, it is not well respected or supported inside of Myanmar. I have seen this clearly after coming to Myanmar more than twenty times and having been so involved in the Chinlone community.

Chinlone seems to be regarded as a poor people's or village type of sport within Myanmar. I have noticed very few wealthy or influential people playing Chinlone. When Myanmar people become wealthy or influential they seem to prefer Western sports such as golf and tennis. Chinlone enjoys no special status inside Myanmar, it is very rarely seen on television or in magazines. There are no special stadiums or arenas built for Chinlone. Chinlone players receive very little support from the government, much less, from what I understand than other sports like track and field, tennis, football, etc. (I could be wrong, but this is the impression I have).

To give a good and sad example, before we were filming at the Waso Chinlone Festival in 2001, Chinlone and the Waso Festival had never been covered by any Myanmar television stations.

Think about that. Personally, I think it's shameful. When some of the TV stations found out that there were Westerners making a film about Chinlone – suddenly they were interested and showed up to make a series of shows about Chinlone. Of course it is great that these shows were shot, edited and then broadcast (many times) on MRTV 3. But in my opinion it is sad that none of the TV stations on their own had any interest to shoot Chinlone or the Waso festival before that time.

(Win Nyunt Lwin – I hope you will dare to talk about this point in your article. It is important that these kind of things are openly and honestly discussed – it is the only way that attitudes can improve – by facing what is lacking or what is wrong and then hopefully doing better. For my part, because I love Chinlone and have come to respect and love Myanmar culture – I know that it is important for people to take more pride in their traditional arts. In fact, I challenge Myanmar people to actually show their love and respect for Chinlone and Chinlone players – love and respect needs to be given and shared – not just talked about.)

3) [What is your own personal interest on Myanmar Chinlone?](#)

Chinlone is my passion. It is my spiritual path in life. Within Chinlone I can find many of the values I wish to live by in my life. To put it another way, Chinlone is good metaphor for life – a good way to approach life.

I have a great interest to spread Chinlone in the world and to raise Chinlone up within Myanmar as well. It is common nowadays that many countries are losing their traditional culture as they try to adopt the more glamorous culture of the West. This is sad, and often by the time that people realize the value of what they are losing – it is too late. Some countries like Thailand, Japan, Korea are now trying to bring back or reinvigorate parts of their traditional culture that have been lost. I think Myanmar is being affected by this kind of trend at the moment.

4) [How do you regard Chinlone as one of the tourist attraction?](#)

Chinlone has the potential to be one of Myanmar's tourist attractions. I think that for this to happen there would need to be research and understanding on how to implement it.

5) [Did you think it can promote Myanmar's tourist industry as a kind of attraction? If so, how would you suggest?](#)

Yes, Chinlone can definitely help to promote Myanmar's tourist industry. As I said, in order to do this it will take a good understanding of tourism, Chinlone and Myanmar culture. I could be available as a consultant for this!

6) [When did the documentary film shooting project begin and the length of the project?](#)

The serious film shooting began in 2001, but myself and co-producer - Matthew London, began shooting Chinlone research material in 1997, as it turned out some of this early footage from 1997 to 2000 ended up being used in the film.

The length of time to complete this project was approximately 8 years, the first 3 years we were working at it part time, then the last 5 years it was full time.

7) What were the project value? (If you can let us know)

Sorry, this is confidential.

8) What kinds of difficulties you faced while working on that project?

We faced many difficulties – here are some of them...

- Raising the money.
- Convincing other people that even though Chinlone was unknown it would interest people.
- Many people thought that either we should not make a film about Myanmar, because of political reasons, or that if we did make one that we should talk about politics in the film.
- Taking a whole film crew to Myanmar all the way from America.
- The sheer difficulty of shooting such a fast sport that is impossible to anticipate the flow of the action.
- The language and dealing with translators was one of the biggest challenges, it was not easy to find people who spoke English well and who also had the right kind of attitude for this project (many of the translators we tried working with did not respect Chinlone and often acted as if they felt superior to the Chinlone players because they either had more education or more money). Doing all the translations over again during the edit and working on subtitles.
- Trying to convince people in North America that even though Chinlone was not competitive – it was still an interesting and worthy subject for a film.
- Mystic Ball was our first film – so we had to learn many things as we were doing them.
- In the beginning we had no idea for me (Greg) to be in the film, but we found that we could not make a good film without also having a story, because of my passion for Chinlone and the many years I'd been playing, it was natural to try and use my story as a way to explore the world of Chinlone, but it was extremely hard for me as I am a rather shy person.
- Trying to convey the spiritual dimension of Chinlone.
- Editing over 300 hours of footage down to 83 minutes.
- Persevering till the end, in spite of problems and setbacks to finish this project that took so many years of our lives to complete.

9) Could you tell us brief history of process after the shooting in Myanmar?

After shooting in 2001 we came back to America and found that what we had shot was not good enough. We had hired a director from America and as it turned out that he didn't understand or respect Chinlone, and therefore did not shoot it well. Also he did not respect the Chinlone players so the feeling was not right. In addition, like many Westerners, he felt a need to dwell on the poverty of Myanmar.

I decided that we needed to return to Myanmar and shoot the film again in order to capture the true essence and beauty of Chinlone.

We came back in 2002 with a new crew, I was the director and we did 21 days of shooting. It was an extraordinary challenge for me because I was directing as well as playing in the Waso festival, designing uniforms for the players and many other things at the same time.

We started editing in the beginning of 2003, by late spring we had a rough cut – but we were not happy with how it turned out. We decided to begin the editing again and spent most of the next two years editing the film. We shot more footage in Canada and I returned to Myanmar in 2005 and shot more footage with a well known Myanmar cinematographer named Aung Ko Latt.

Again, as we were new to the process of film making, we made many mistakes and took a lot of time to find our way with the story.

We went through 3 editors before we found our fourth and final editor, a woman named Mary Manhardt.

The film was completed in April of 2006.

Then we had our world premiere at Hot Docs Canadian International Documentary Film Festival in Toronto, Canada.

10) What would say the difference culture of Chinlone between Myanmar and other countries?

(I'm not sure what this question means – there is no Chinlone in other countries). Maybe you mean - what is the difference between "cane ball" sports in other countries and Myanmar.

Most other countries that play cane ball games, do so competitively. Some countries do play circle styles of cane ball games that are not competitive – but nowhere else has the playing of cane ball become such a spiritual and beautiful combination of sport, dance and art like it has in Myanmar.

It is not common to see women playing in other countries, whereas in Myanmar there are many women players.

11) Did you expect that you would get such kind of award?

I never expected that people would love the film so much (of course not all the people love the film!). Most of the film people that we asked for advice along the way, told us that this Chinlone film was not going to work the way I was trying to make it. They said that people would not want to see so much Chinlone playing and that it is too difficult to convey spiritual feeling in film. But I was stubborn and through the years stuck to the vision I had for this film.

I was shocked at the wonderful response to the film in the premiere and that we won the Special Jury Prize for Best Canadian Feature Film.

12) Do you also have any other awards for this?

So far Mystic Ball has screened in 9 film festivals in these various places – Toronto, Calgary, Vancouver and Whistler in Canada

Melbourne in Australia

Rio De Janeiro in Brazil

Leipzig in Germany

Milan in Italy

Oslo in Norway

It was also selected for the Canadian Cinema & TV Critic's Choice Series at the National Film Board of Canada in Toronto.

Awards...

- The Special Jury Prize for Best Canadian Feature Film in Hot Docs Canadian International Film Festival
- The Most Popular Canadian Feature Film Award in Vancouver International Film Festival
- The People's Choice Award for Best Feature Film in Whistler International Film Festival

13) What satisfaction do you have from this film?

I have a lot of satisfaction just from being able to finish this film, it was a long and very challenging process.

I am very pleased to showcase the amazing talents and skills of great Chinlone players from Myanmar. To share the spirit of Chinlone with people in other countries, gives me more than satisfaction – it is a great honor.

Of course I am happy that we have won some awards and I am looking forward to Mystic Ball reaching a very wide audience in the future.

14) What are the audience respond in the festival?

Most of the audience response to the film has been great. At our premiere in Toronto we received 2 standing ovations (it is the first time in the 13 year history of this festival that any film received 2 standing ovations!). The audience was over flowing with a feeling of love, everyone could feel it. Many people told me they were inspired by my story and how I persisted for so many years to follow my passion. Many people have told me how much they love the fact that there is no competition in Chinlone. People often tell me that seeing this film has shattered their conception of Myanmar, they see that the culture, the place and the people are interesting and lovely.

I often hear from people that they cried at this film, both women and men. Some have told me that it is one of the most inspiring films they have ever seen. Lots of people loved to see the old players in their seventies and eighties that were featured in the film.

15) Do you have another plan of making documentary film in other sectors of Myanmar? If, what will those be?

No, at present I have no idea to make another film on Myanmar. I am not sure what the subject of my next film will be.

16) Along with the answer, would you mind providing us some photos you have taken in Myanmar and your pic?

Ok – what kind of photos would you like? I have many.
I will send a couple of photos of me in the next email.

17) And how old are you? (just intend to mention in the story)

I am 53. I was born in 1953 in Canada.

Burmese Translation:

မြန်မာတိုင်းမ် အင်တာဗျူး - ဂရက်ဟာမီလ်တန် နှင့် ဝင်းညွန့်လွင်

၁) မြန်မာ့ခြင်းလုံးအကြောင်း မှတ်တမ်းတင်ရုပ်ရှင်ရိုက်ကူးဖို့ စိတ်ကူး
ဘယ်လိုရခဲ့တာလဲခင်ဗျာ။

ကျွန်တော် ၁၉၈၁ ခုနှစ် ကနေဒါမှာ မြန်မာလူမျိုးတစ်ယောက် ခြင်းလုံးကစားနေတာကို
စတင်မြင်တွေ့ခဲ့ရတာတည်းက ခြင်းလုံးကို စွဲစွဲလန်းလန်း ချစ်မိသွားခဲ့တာပါ။ ၁၉၈၃
ခုနှစ်မှာတော့ ပိုက်ကျော်ခြင်းလုံးတွေကို သုံးပြီး ကိုယ်တိုင်ကစားကြည့်ဖို့ ကြိုးစားခဲ့ပါတယ်။

အဲဒီနောက် ၁၉၈၆ ခုနှစ်မှာ ခြင်းလုံးကစားနည်းကို လေ့လာသင်ယူဖို့ မြန်မာနိုင်ငံ (အဲဒီတုန်းက
ဗမာပြည်) ကို ပထမဆုံးအကြိမ် ခရီးထွက်ခဲ့ပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ အဲဒီအချိန်တုန်းက ကျွန်တော့်မှာ
သင်ယူနိုင်လောက်တဲ့ အခြေခံကျွမ်းကျင်မှု မရှိသေးပါဘူး။ ကိုယ်ခံပါ့နောက်ခံ ရှိခဲ့ဖူးပေမဲ့
ငယ်ငယ်တုန်းက ဘောလုံးတစ်ခါမှ မကစားခဲ့ဖူးတာလည်း ပါတာပေါ့။ ပြီးတော့ ရန်ကုန်မှာ ၁၀
ရက်ပဲ ကြာခဲ့တာမို့ ကျွမ်းကျင်မှုတစ်ခုခု ထွက်ပေါ်လာဖို့အတွက် အချိန်ကလည်း
မလောက်ခဲ့ပါဘူး။

ဒါကြောင့် နောက်ပိုင်းနှစ်တော်တော်များများမှာ တစ်ယောက်တည်းပဲ
သီးသန့်ကစားဖြစ်ခဲ့ပါတယ်။ အဲဒါက တကယ့်ခြင်းလုံးကစားနည်းစစ်စစ်ကြီး
မဟုတ်သေးပါဘူး။ ခြင်းလုံးကို အောက်မကျအောင် တတ်နိုင်သမျှ အကြာကြီး ထိန်းထားဖို့၊
ခြင်းလုံးနောက် ပြေးလိုက်ဖမ်းဖို့နဲ့ ကစားနေစဉ်မှာ အတတ်နိုင်သမျှ အလှပဆုံးဖြစ်အောင်
ကြိုးစားတဲ့အဆင့်ပဲ ရှိပါသေးတယ်။

အဲဒီနောက် ၁၉၉၇ ခုနှစ်မှာ ခြင်းလုံးအဖွဲ့တစ်ဖွဲ့ဖွဲ့စည်းပြီး ခရီးလှည့်လည်ဖို့ စိတ်ကူးနဲ့
မန္တလေးမြို့ကို သွားခဲ့ပါတယ်။ အဲဒါက စိတ်ကူးသက်သက်ပဲ ရှိသေးတာပါ။
အကောင်အထည်ဖော်ဖို့ ငွေကြေးအရင်းအမြစ် ကျွန်တော့်မှာ မရှိခဲ့ပါဘူး။
ပြင်းပြတဲ့ဆန္ဒတစ်ခုပဲ ရှိခဲ့ပြီး တစ်နည်းနည်းနဲ့ လမ်းစရှာတွေ့လိမ့်မယ်လို့ပဲ တွေးခဲ့တာပါ။
ဒါပေမဲ့ ကစားသမားတွေအတွက် ပတ်စ်ပို့တွေ၊ ဗီဇာတွေ ရဖို့က အရမ်းခက်ခဲလွန်းတာကြောင့်

ခြင်းလုံးအကြောင်း ရုပ်ရှင်တိုလေးတစ်ကား ရိုက်ကူးဖို့ စိတ်ကူး ပြောင်းလိုက်ပါတယ်။ အဓိက စိတ်ကူးကတော့ မြန်မာ့ခြင်းလုံးကို တစ်ကမ္ဘာလုံး သိအောင် တစ်နည်းနည်းနဲ့ ဖြန့်ဝေချင်ခဲ့တာပါ။ ဒါကပဲ ခြင်းလုံးမှတ်တမ်းတင်ရုပ်ရှင်ရိုက်ဖို့ စိတ်ကူး ပေါ်ပေါက်လာခဲ့တဲ့ အကြောင်းရင်းပါပဲ။

၂) မြန်မာ့ခြင်းလုံးနဲ့ မြန်မာ့ယဉ်ကျေးမှုအပေါ်ထားရှိတဲ့ သင်တို့ရဲ့အမြင်ကို သိပါရစေ။

ကျွန်တော့်အမြင်အရတော့ ခြင်းလုံးဟာ လူသားတို့ရဲ့ ယဉ်ကျေးမှုသမိုင်းမှာ ထူးခြားပြောင်မြောက်လှတဲ့ ရတနာတစ်ပါးဖြစ်ပြီး ကမ္ဘာပေါ်မှာ ဒါမျိုး လုံးဝမရှိပါဘူး။ အရှေ့တောင်အာရှက တခြားနိုင်ငံတွေမှာလည်း ခြင်းလုံးနဲ့ ဆင်တူတဲ့ ကစားနည်းတွေ ရှိကြပေမဲ့ မြန်မာ့ခြင်းလုံးလောက် စိတ်ကူးစိတ်သန်း မဆန်းသစ်သလို၊ လက်ရာမမြောက်ကြပါဘူး။ ပြီးတော့ မြန်မာ့ခြင်းလုံးမှာ ရှိနေတဲ့ နာမ်ပိုင်းဆိုင်ရာ (သို့မဟုတ်) စိတ်ဝိညာဉ်ပိုင်းဆိုင်ရာ အတိုင်းအတာမျိုးနဲ့ အလှတရားမျိုးလည်း မရှိကြပါဘူး။

ခြင်းလုံးဟာ မြန်မာ့ယဉ်ကျေးမှုရဲ့ အနှစ်သာရဖြစ်တဲ့ ဗုဒ္ဓဘာသာရဲ့ တန်ဖိုးအချို့ကို ကိုယ်စားပြုဖော်ပြနေတယ်လို့ ကျွန်တော်ထင်ပါတယ်။ မြန်မာနိုင်ငံမှာ ခြင်းလုံးဟာ နှစ်ပေါင်းများစွာ အခွန်ရှည် တည်တံ့နေခြင်းဟာ မြန်မာ့ယဉ်ကျေးမှုကို ထင်ဟပ်ပေါ်လွင်စေတဲ့အချက် ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီလို ငြိမ်းချမ်းပြီး၊ ရန်လိုမှုမရှိတဲ့၊ မေတ္တာတရားရှေ့ထားတဲ့ အားကစားနည်းတစ်ခုကို ဒီလောက်အကြာကြီး ကာကွယ်ထိန်းသိမ်းလာနိုင်တာဟာ မြန်မာ့ရိုးရာယဉ်ကျေးမှုရဲ့ အပြုသဘောဆောင်ပြီး လှပတဲ့အချက်ကို သက်သေပြနေတာပါပဲ။

ဒါပေမဲ့ စိတ်မကောင်းစရာ အမှန်တရားတစ်ခုကတော့ ခြင်းလုံးကို မြန်မာနိုင်ငံရဲ့ အမျိုးသားရိုးရာအားကစားနည်းအဖြစ် သိကြပေမဲ့ မြန်မာနိုင်ငံအတွင်းမှာ ထိုက်ထိုက်တန်တန် လေးစားမှုနဲ့ ပံ့ပိုးမှုတွေ သိပ်မရရှိတာကို တွေ့ရပါတယ်။ ကျွန်တော် မြန်မာနိုင်ငံကို အကြိမ်နှစ်ဆယ်ကျော် လာရောက်ခဲ့ပြီး ခြင်းလုံးအသိုင်းအဝိုင်းနဲ့ နီးနီးကပ်ကပ် ရှိခဲ့ဖူးတာမို့ ဒါကို ရှင်းရှင်းလင်းလင်း မြင်တွေ့ခဲ့ရတာပါ။ မြန်မာနိုင်ငံမှာ ခြင်းလုံးကို "ဆင်းရဲသားအားကစား" ဒါမှမဟုတ် ကျေးလက်တောရွာအဆင့် ကစားနည်းတစ်ခုလို့ပဲ သတ်မှတ်ထားကြပုံရပါတယ်။ ချမ်းသာတဲ့သူ ဒါမှမဟုတ် ဩဇာအာဏာရှိတဲ့သူတွေ ခြင်းလုံးကစားတာကို ကျွန်တော် အလွန်ပဲ တွေ့ရခဲ့ပါတယ်။ မြန်မာလူမျိုးတွေ ချမ်းသာလာရင်

ဒါမှမဟုတ် ရာထူးဂုဏ်ရှိလာရင် ဂေါက်သီးရိုက်တာ၊ တင်းနစ်ကစားတာ စတဲ့ အနောက်တိုင်းအားကစားတွေကိုပဲ ပိုပြီး အလေးပေးကြပုံရပါတယ်။ မြန်မာနိုင်ငံအတွင်းမှာ ခြင်းလုံးဟာ ထူးထူးခြားခြား နေရာပေးခံရတာမျိုး မရှိသလို၊ တီဗီတွေ၊ မဂ္ဂဇင်းတွေမှာလည်း ပြသခဲလှပါတယ်။ ခြင်းလုံးအတွက် သီးသန့်ဆောက်လုပ်ထားတဲ့ အားကစားကွင်းကြီးတွေလည်း မရှိပါဘူး။ အစိုးရဆီက ပံ့ပိုးမှုလည်း အလွန်နည်းပါးပါတယ်၊ ပြေးခုန်ပစ်၊ တင်းနစ်၊ ဘောလုံး စတဲ့ တခြားအားကစားနည်းတွေနဲ့ ယှဉ်ရင် ပိုလို့တောင် နည်းပါသေးတယ်။ (ကျွန်တော် မှားရင်လည်း မှားနိုင်ပါတယ်၊ ဒါပေမဲ့ ဒါက ကျွန်တော် ရရှိခဲ့တဲ့ စွဲချက်တစ်ခုပါ)။

၃) ကောင်းတဲ့ ဥပမာ၊ ဒါမှမဟုတ် ဝမ်းနည်းစရာ ဥပမာတစ်ခု ပြောပြရရင်...

ကျွန်တော်တို့ ၂၀၀၁ ခုနှစ် ဝါဆိုခြင်းလုံးပွဲတော်မှာ ရုပ်ရှင်မရိုက်ကူးခင်တုန်းက ခြင်းလုံးနဲ့ ဝါဆိုပွဲတော်အကြောင်းကို မြန်မာ့ရုပ်မြင်သံကြားလိုင်းတွေက တစ်ခါမှ ထုတ်လွှင့်ပြသခဲ့ခြင်း မရှိပါဘူး။ အဲဒါကို စဉ်းစားကြည့်ပါ။ ကျွန်တော့်အမြင်အရတော့ ဒါဟာ ရှက်စရာကောင်းပါတယ်။ အနောက်တိုင်းသားတွေက ခြင်းလုံးအကြောင်း ရုပ်ရှင်လာရိုက်နေတယ်ဆိုတာကို သိသွားတဲ့အခါကျမှ ရုပ်မြင်သံကြားလိုင်းတွေက ရုတ်တရက် စိတ်ဝင်စားလာပြီး ခြင်းလုံးအကြောင်း အစီအစဉ်တွေ ဆက်တိုက်လာရိုက်ကြပါတော့တယ်။ အဲဒီအစီအစဉ်တွေကို MRTV 3 မှာ ရိုက်ကူး၊ တည်းဖြတ်ပြီး အကြိမ်ကြိမ် ထုတ်လွှင့်ခဲ့တာကတော့ ကောင်းပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ ဝမ်းနည်းစရာကောင်းတာက အဲဒီမတိုင်ခင်က တီဗီလိုင်းတစ်ခုမှ မိမိတို့အစီအစဉ်နဲ့မိမိ ခြင်းလုံးပွဲတော် ဒါမှမဟုတ် ဝါဆိုပွဲတော်ကို ရိုက်ကူးဖို့ စိတ်မဝင်စားခဲ့ကြတာပါပဲ။

(ကိုဝင်းညွန့်လွင် - ဒီအချက်ကို ခင်ဗျားရဲ့ ဆောင်းပါးမှာ ရဲရဲဝံ့ဝံ့ ထည့်ရေးလိမ့်မယ်လို့ ကျွန်တော် မျှော်လင့်ပါတယ်။ ဒီလိုအရာမျိုးတွေကို ပွင့်ပွင့်လင်းလင်းနဲ့ ရိုးရိုးသားသား ဆွေးနွေးငြင်းခုံဖို့က အရမ်းအရေးကြီးပါတယ်၊ ဒါမှပဲ လိုအပ်ချက်တွေ၊ အမှားတွေကို ရင်ဆိုင်ပြီး ပိုမိုကောင်းမွန်အောင် ပြင်ဆင်နိုင်မှာပါ။ ကျွန်တော့်ဘက်ကတော့ ခြင်းလုံးကို ချစ်မြတ်နိုးပြီး မြန်မာ့ယဉ်ကျေးမှုကို လေးစားတန်ဖိုးထားတဲ့အတွက် မြန်မာလူမျိုးတွေအနေနဲ့ မိမိတို့ရဲ့ ရိုးရာအနုပညာအပေါ် ဒီထက်မက ပိုပြီး ဂုဏ်ယူစေချင်ပါတယ်။ တကယ်တော့ မြန်မာလူမျိုးတွေအနေနဲ့ ခြင်းလုံးနဲ့ ခြင်းလုံးသမားတွေအပေါ် ထားရှိတဲ့ ချစ်ခြင်းနဲ့ လေးစားမှုကို ပါးစပ်ကပြောရုံတင်မဟုတ်ဘဲ လက်တွေ့ပြသဖို့ ကျွန်တော် တိုက်တွန်းချင်ပါတယ် - ချစ်ခြင်းနဲ့

လေးစားမှုဆိုတာ ပါးစပ်က ပြောနေရုံတင်မဟုတ်ဘဲ လက်တွေ့
ပေးဆပ်မှုဝေရမယ့်အရာတွေပါ။

၄) မြန်မာ့ခြင်းလုံးအပေါ်ခင်ဗျားရဲ့ ကိုယ်ပိုင် စိတ်ဝင်စားမှုက ဘာလဲခင်ဗျား။

ခြင်းလုံးဟာ ကျွန်တော့်ရဲ့ရမ္မက် (Passion) ပါ။ ကျွန်တော့်ဘဝရဲ့စိတ်ဝင်စားရာ
လမ်းစဉ်လည်း ဖြစ်ပါတယ်။ ခြင်းလုံးထဲမှာ ကျွန်တော် ဘဝမှာ လိုက်နာနေထိုင်ချင်တဲ့
တန်ဖိုးထားမှုများစွာကို ရှာဖွေတွေ့ရှိခဲ့ပါတယ်။ တခြားနည်းနဲ့ ပြောရရင် ခြင်းလုံးဟာ
ဘဝအတွက် အလွန်ကောင်းမွန်တဲ့ တင်စားချက် (Metaphor) တစ်ခုဖြစ်ပြီး၊ ဘဝကို ဖြတ်သန်းဖို့
အလွန်ကောင်းမွန်တဲ့ ချဉ်းကပ်မှုပုံစံတစ်ခုပါပဲ။

ကျွန်တော့်မှာ ခြင်းလုံးကို ကမ္ဘာအနှံ့ ပျံ့နှံ့သွားစေဖို့နဲ့ မြန်မာနိုင်ငံအတွင်းမှာလည်း ခြင်းလုံးရဲ့
အဆင့်အတန်းကို မြှင့်တင်ပေးဖို့ ကြိုးမားတဲ့ ဆန္ဒရှိပါတယ်။ အခုခေတ်မှာ
နိုင်ငံတော်တော်များများဟာ ပိုပြီး ဆွဲဆောင်မှုရှိတဲ့ အနောက်တိုင်းယဉ်ကျေးမှုတွေကို
လိုက်နာကျင့်သုံးရင်း မိမိတို့ရဲ့ရိုးရာယဉ်ကျေးမှုတွေကို ဆုံးရှုံးနေကြရပါတယ်။ ဒါက
ဝမ်းနည်းစရာကောင်းပြီး၊ လူတွေက မိမိတို့ ဆုံးရှုံးသွားတဲ့အရာရဲ့တန်ဖိုးကို
သိရှိနားလည်လာတဲ့အချိန်မှာတော့ အချိန်က အတော်လေး နောက်ကျသွားတတ်ပါတယ်။
အခုဆိုရင် ထိုင်း၊ ဂျပန်၊ ကိုရီးယား စတဲ့ နိုင်ငံတွေဟာ ဆုံးရှုံးလုနီးပါးဖြစ်နေတဲ့ သူတို့ရဲ့
ရိုးရာယဉ်ကျေးမှုတွေကို ပြန်လည် ဖော်ထုတ်ဖို့ ကြိုးစားနေကြရပါပြီ။ လက်ရှိအချိန်မှာ
မြန်မာနိုင်ငံဟာလည်း ဒီလို အလားအလာမျိုးရဲ့သက်ရောက်မှုကို ခံနေရတယ်လို့ ကျွန်တော်
ထင်ပါတယ်။

၅) ခြင်းလုံးကို ခရီးသွားလုပ်ငန်း ဆွဲဆောင်မှုတစ်ခုအဖြစ် ခင်ဗျား ဘယ်လို ရှုမြင်ပါသလဲ။

ခြင်းလုံးဟာ မြန်မာနိုင်ငံရဲ့ခရီးသွားတွေကို ဆွဲဆောင်နိုင်တဲ့ အဓိကအရာတစ်ခု ဖြစ်လာဖို့
အလားအလာ အပြည့်ရှိပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ ဒါမျိုးဖြစ်လာဖို့အတွက် ခရီးသွားလုပ်ငန်း၊ ခြင်းလုံးနဲ့
မြန်မာ့ယဉ်ကျေးမှုအပေါ် စနစ်တကျ သုတေသနပြုလုပ်ဖို့နဲ့ နားလည်သဘောပေါက်အောင်
အကောင်အထည်ဖော်ဖို့ လိုအပ်ပါလိမ့်မယ်။

၆) ခြင်းလုံးက ခရီးသွားလုပ်ငန်းကို ဆွဲဆောင်မှုတစ်ခုအနေနဲ့ မြှင့်တင်ပေးနိုင်မယ်လို့ ထင်ပါသလား။ ထင်တယ်ဆိုရင် ဘယ်လို အကြံပြုချင်ပါသလဲ။

ဟုတ်ကဲ့၊ ခြင်းလုံးဟာ မြန်မာ့ခရီးသွားလုပ်ငန်းကို မြှင့်တင်ဖို့ သေချာပေါက် ကူညီပေးနိုင်ပါတယ်။ ရှေ့မှာပြောခဲ့သလိုပဲ၊ ဒါကိုလုပ်ဖို့ ခရီးသွားလုပ်ငန်း၊ ခြင်းလုံးနဲ့ မြန်မာ့ယဉ်ကျေးမှုအပေါ် ကောင်းမွန်စွာ နားလည်သဘောပေါက်ဖို့ လိုပါတယ်။ ကျွန်တော်ကိုယ်တိုင်လည်း ဒီအတွက် အကြံပေးပုဂ္ဂိုလ် (Consultant) အဖြစ် ကူညီဆောင်ရွက်ပေးနိုင်ပါတယ်!

၇) မှတ်တမ်းတင်ရုပ်ရှင် ရိုက်ကူးရေး ပရောဂျက်ကို ဘယ်အချိန်မှာ စတင်ခဲ့ပြီး ဘယ်လောက် ကြာမြင့်ခဲ့ပါသလဲခင်ဗျာ။

တကယ့် အလေးအနက် ရိုက်ကူးမှုတွေကိုတော့ ၂၀၀၁ ခုနှစ်မှာ စတင်ခဲ့တာပါ။ ဒါပေမဲ့ ကျွန်တော်နဲ့ တွဲဖက်ထုတ်လုပ်သူ မက်သရူး လန်ဒန် (Matthew London) တို့ဟာ ၁၉၉၇ ခုနှစ်ကတည်းက ခြင်းလုံးဆိုင်ရာ သုတေသနမှတ်တမ်းတွေကို စတင်ရိုက်ကူးခဲ့တာ ဖြစ်ပြီး၊ အဲဒီ ၁၉၉၇ ကနေ ၂၀၀၀ ခုနှစ်အထိ ရိုက်ကူးခဲ့တဲ့ အစောပိုင်း ရုပ်ရှင်ဖိုင်အချို့ကိုလည်း ဒီရုပ်ရှင်ထဲမှာ ပြန်လည်အသုံးပြုထားပါတယ်။ ဒီပရောဂျက်တစ်ခုလုံး ပြီးမြောက်ဖို့အတွက် စုစုပေါင်း ကြာမြင့်ချိန်ကတော့ (၈) နှစ်နီးပါး ရှိခဲ့ပါတယ်။ ပထမဆုံး ၃ နှစ်မှာ အချိန်ပိုင်း (Part-time) အနေနဲ့ လုပ်ကိုင်ခဲ့ပြီး၊ နောက်ဆုံး ၅ နှစ်မှာတော့ အချိန်ပြည့် (Full-time) စိုက်ထုတ် လုပ်ကိုင်ခဲ့တာ ဖြစ်ပါတယ်။

၈) ပရောဂျက်ရဲ့ရန်ပုံငွေ တန်ဖိုးက ဘယ်လောက်ရှိလဲ သိပါရစေ (ပြောပြလို့ရမယ်ဆိုရင်ပေါ့)။

စိတ်မကောင်းပါဘူး၊ ဒါကတော့ လျှို့ဝှက်ချက်မို့ ပြောပြလို့မရပါဘူး။

၉) ဒီပရောဂျက်မှာ အလုပ်လုပ်နေတုန်းက ဘယ်လို အခက်အခဲမျိုးတွေနဲ့ ရင်ဆိုင်ခဲ့ရလဲခင်ဗျာ။

ကျွန်တော်တို့ အခက်အခဲတွေ အများကြီးနဲ့ ရင်ဆိုင်ခဲ့ရပါတယ် - အချို့ကို ပြောရရင်တော့...

- ရန်ပုံငွေ (ငွေကြေး) ရှာဖွေရခြင်း။
- ခြင်းလုံးအကြောင်းကို လူတွေမသိကြသေးပေမဲ့ ဒါက စိတ်ဝင်စားစရာကောင်းကြောင်း တခြားသူတွေ ယုံကြည်လာအောင် နားချရခြင်း။

- လူတော်တော်များများက နိုင်ငံရေးအကြောင်းပြချက်ကြောင့် မြန်မာနိုင်ငံအကြောင်း ရုပ်ရှင်မရှိသင့်ဘူးလို့ ထင်ကြတာ၊ ဒါမှမဟုတ် ရိုက်ရင်လည်း ရုပ်ရှင်ထဲမှာ နိုင်ငံရေးအကြောင်း ထည့်ပြောရမယ်လို့ ထင်ကြခြင်း။
- အမေရိကကနေ မြန်မာနိုင်ငံအထိ ရုပ်ရှင်ရိုက်ကူးရေးအဖွဲ့တစ်ဖွဲ့လုံးကို ခေါ်ဆောင်လာရခြင်း။
- ဒီလောက် မြန်ဆန်ပြီး လှုပ်ရှားမှုအလှည့်အပြောင်းကို ကြိုတင်ခန့်မှန်းရခက်တဲ့ အားကစားနည်းတစ်ခုကို ရိုက်ကူးရခြင်းရဲ့ အလွန်အမင်း ခက်ခဲမှု။
- ဘာသာစကားနဲ့ စကားပြန်တွေနဲ့ ဆက်ဆံရခြင်းက အကြီးမားဆုံး စိန်ခေါ်မှုတွေထဲက တစ်ခုဖြစ်ခဲ့ပါတယ်။ အင်္ဂလိပ်စကား ကောင်းကောင်းပြောနိုင်ပြီး ဒီပရောဂျက်အပေါ် မှန်ကန်တဲ့ သဘောထားရှိတဲ့သူ ရှာဖို့ မလွယ်ကူခဲ့ပါဘူး (ကျွန်တော်တို့ တွဲလုပ်ခဲ့ဖူးတဲ့ စကားပြန်အများစုဟာ ခြင်းလုံးကို မလေးစားကြသလို၊ သူတို့က ပညာပိုတတ်လို့ ဒါမှမဟုတ် ငွေပိုရှိလို့ဆိုပြီး ခြင်းလုံးသမားတွေအပေါ် အထက်စီးဆန်ဆန် ဆက်ဆံတတ်ကြပါတယ်။)။ အဲဒီအတွက် တည်းဖြတ်တဲ့အချိန်မှာ ဘာသာပြန်တာတွေ အားလုံးကို အစကနေ ပြန်လုပ်ခဲ့ရပြီး စာတန်းထိုး (Subtitles) တွေကို ပြန်ပြင်ခဲ့ရပါတယ်။
- ခြင်းလုံးဟာ ပြိုင်ဆိုင်မှုမရှိတဲ့ အားကစားနည်းဖြစ်ပေမဲ့ ဒါဟာ ရုပ်ရှင်ရိုက်ကူးဖို့ စိတ်ဝင်စားစရာကောင်းပြီး တန်ဖိုးရှိတဲ့ အကြောင်းအရာတစ်ခုဖြစ်ကြောင်း မြောက်အမေရိကက လူတွေ ယုံကြည်လာအောင် ကြိုးစားရခြင်း။
- "Mystic Ball" ဟာ ကျွန်တော်တို့ရဲ့ ပထမဆုံးရုပ်ရှင်ဖြစ်တာကြောင့် ရိုက်ကူးနေရင်းနဲ့ အရာများစွာကို သင်ယူခဲ့ရခြင်း။
- အစပိုင်းမှာ ကျွန်တော် (ဂရက်ဂ်) ကိုယ်တိုင် ရုပ်ရှင်ထဲမှာ ပါဝင်ဖို့ စိတ်ကူးမရှိခဲ့ပါဘူး။ ဒါပေမဲ့ နောက်ပိုင်းမှာ ကိုယ်ပိုင်ဇာတ်လမ်းကြောင်းတစ်ခု မပါဘဲနဲ့ ကောင်းမွန်တဲ့ ရုပ်ရှင်တစ်ခုဖြစ်ဖို့ မလွယ်ကူဘူးဆိုတာ သိလာရပါတယ်။ ကျွန်တော့်မှာ ခြင်းလုံးအပေါ် ထားရှိတဲ့ ရမ္မက်နဲ့ ကစားခဲ့တဲ့ နှစ်ပေါင်းများစွာ အတွေ့အကြုံတွေ ရှိနေတာမို့ ခြင်းလုံးလောကကို စူးစမ်းဖို့ ကျွန်တော့်ဇာတ်လမ်းကို အသုံးပြုတာက သဘာဝကျပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ ကျွန်တော်က လူအေးတစ်ယောက်ဖြစ်လို့ ဒါက ကျွန်တော့်အတွက်တော့ အလွန်ခက်ခဲခဲ့ပါတယ်။
- ခြင်းလုံးရဲ့ စိတ်ဝိညာဉ်ပိုင်းဆိုင်ရာ အတိုင်းအတာကို ပေါ်လွင်အောင် တင်ပြရခြင်း။

- နာရီပေါင်း ၃၀၀ ကျော်ရှိတဲ့ ရိုက်ကူးထားတဲ့ ရုပ်ရှင်ဖိုင်တွေကို ၈၃ မိနစ်စာအဖြစ် လျှော့ချ တည်းဖြတ်ရခြင်း။
- ကျွန်တော်တို့ဘဝရဲ့နှစ်ပေါင်းများစွာကို စိုက်ထုတ်ခဲ့ရတဲ့ ဒီပရောဂျက်ကို ပြီးမြောက်အောင်မြင်ဖို့အတွက် အခက်အခဲတွေ၊ အကျပ်အတည်းတွေကြားထဲကနေ အဆုံးထိ ဇွဲနဲ့ပဲနဲ့ ကြိုးစားအားထုတ်ခဲ့ရခြင်း။

၁၀) မြန်မာနိုင်ငံမှာ ရိုက်ကူးရေး ပြီးသွားတဲ့နောက်ပိုင်း လုပ်ငန်းစဉ် သမိုင်းကြောင်းကို အကျဉ်းချုပ် ပြောပြပေးနိုင်မလားခင်ဗျာ။

၂၀၀၁ ခုနှစ်မှာ ရိုက်ကူးရေးပြီးလို့ အမေရိကကို ပြန်ရောက်တဲ့အခါ ကျွန်တော်တို့ ရိုက်ကူးခဲ့တဲ့အရာတွေက စိတ်တိုင်းကျလောက်အောင် မကောင်းဘူးဆိုတာ တွေ့ရပါတယ်။ ကျွန်တော်တို့က အမေရိကက ဒါရိုက်တာတစ်ယောက်ကို ငှားရမ်းခဲ့တာဖြစ်ပြီး၊ အဲဒီဒါရိုက်တာက ခြင်းလုံးကို နားလည်းမလည်၊ မလေးစားတာကြောင့် သေသေချာချာ မရိုက်ကူးနိုင်ခဲ့ပါဘူး။ ပြီးတော့ သူက ခြင်းလုံးသမားတွေကိုလည်း မလေးစားတဲ့အတွက် ခံစားချက်က လုံးဝမမှန်ခဲ့ပါဘူး။ ထို့အပြင် အနောက်တိုင်းသား အများစုလိုပဲ၊ သူက မြန်မာနိုင်ငံရဲ့ ဆင်းရဲမွဲတေမှုအပေါ်မှာပဲ ဇောင်းပေးချင်နေခဲ့ပါတယ်။

ဒါကြောင့် ကျွန်တော်တို့ မြန်မာနိုင်ငံကို ပြန်သွားပြီး ခြင်းလုံးရဲ့ စစ်မှန်တဲ့ အနှစ်သာရနဲ့ အလှတရားကို ဖမ်းယူနိုင်ဖို့ ရုပ်ရှင်ကို အစကနေ ပြန်ရိုက်ဖို့ ဆုံးဖြတ်ခဲ့ပါတယ်။ ကျွန်တော်တို့ ၂၀၀၂ ခုနှစ်မှာ အဖွဲ့သားအသစ်တွေနဲ့ ပြန်လာခဲ့ပြီး၊ အဲဒီအချိန်မှာတော့ ကျွန်တော်ကိုယ်တိုင် ဒါရိုက်တာအဖြစ် တာဝန်ယူပြီး ၂၁ ရက်ကြာ ရိုက်ကူးခဲ့ပါတယ်။ အဲဒါက ကျွန်တော့်အတွက် အလွန်ကြီးမားတဲ့ စိန်ခေါ်မှုတစ်ခုပါ။ ဘာလို့လဲဆိုတော့ ကျွန်တော်က ဒါရိုက်တာ လုပ်ရုံတင်မကဘဲ ဝါဆိုပွဲတော်မှာ ကိုယ်တိုင် ဝင်ရောက်ကစားရတာ၊ ကစားသမားတွေအတွက် ဝတ်စုံတွေ ဒီဇိုင်းဆွဲရတာ စတဲ့ တခြားအရာများစွာကို တစ်ပြိုင်နက်တည်း လုပ်ဆောင်ခဲ့ရလို့ပါ။

ကျွန်တော်တို့ ၂၀၀၃ ခုနှစ် အစောပိုင်းမှာ တည်းဖြတ်မှုကို စတင်ခဲ့ပြီး၊ နွေဦးနှောင်းပိုင်းမှာ ပထမဆုံး ကြမ်းဖြတ် (Rough cut) ထွက်လာပေမဲ့ ရလဒ်ကို အားမရခဲ့ပါဘူး။ ဒါကြောင့် တည်းဖြတ်မှုကို အစကနေ ပြန်စဖို့ ဆုံးဖြတ်ခဲ့ပြီး နောက်ထပ် နှစ်နှစ်နီးပါးကို ရုပ်ရှင်တည်းဖြတ်မှုမှာပဲ အချိန်ကုန်လွန်စေခဲ့ပါတယ်။ ကနေဒါမှာလည်း နောက်ထပ် အခန်းအချို့ကို ထပ်မံရိုက်ကူးခဲ့ပြီး၊ ၂၀၀၅ ခုနှစ်မှာ ကျွန်တော် မြန်မာနိုင်ငံကို နောက်တစ်ကြိမ်

ပြန်လာကာ နာမည်ကြီး မြန်မာရုပ်ရှင်ဇာတ်ပုံဆရာ 'အောင်ကိုလတ်' နဲ့အတူ နောက်ထပ် အခန်းအချို့ကို ထပ်မံရိုက်ကူးခဲ့ပါတယ်။

တစ်ဖန်၊ ကျွန်တော်တို့က ရုပ်ရှင်ရိုက်ကူးရေး လုပ်ငန်းစဉ်မှာ အသစ်အဆန်းတွေဖြစ်လို့ အမှားများစွာ လုပ်မိခဲ့ပြီး ဇာတ်လမ်းကြောင်း မှန်ကန်ဖို့အတွက် အချိန်အများကြီး ပေးခဲ့ရပါတယ်။ ကျွန်တော်တို့ စတုတ္ထမြောက်နဲ့ နောက်ဆုံး တည်းဖြတ်သူ အမျိုးသမီး 'မေရီ မန်ဟတ်ဒ်' (Mary Manhardt) ကို မတွေ့ခင်အထိ တည်းဖြတ်သူ ၃ ယောက် ပြောင်းလဲခဲ့ရပါတယ်။ ရုပ်ရှင်ကို ၂၀၀၆ ခုနှစ် ဧပြီလမှာ အပြီးသတ်နိုင်ခဲ့ပါတယ်။ အဲဒီနောက် ကနေဒါနိုင်ငံ၊ တိုရွန်တိုမြို့မှာ ကျင်းပတဲ့ Hot Docs ကနေဒါ နိုင်ငံတကာ မှတ်တမ်းတင်ရုပ်ရှင်ပွဲတော်မှာ ကမ္ဘာဦးပြသခွင့် (World Premiere) ရရှိခဲ့ပါတယ်။

၁၁) မြန်မာနိုင်ငံနဲ့ တခြားနိုင်ငံတွေကြားက ခြင်းလုံးယဉ်ကျေးမှု ကွာခြားချက်ကို ဘယ်လိုပြောချင်လဲခင်ဗျာ။

(ဒီမေးခွန်းရဲ့ ဆိုလိုရင်းကို ကျွန်တော် သိပ်မသေချာပါဘူး - ဘာလို့လဲဆိုတော့ တခြားနိုင်ငံတွေမှာ ခြင်းလုံးမရှိလို့ပါ။)။ ခင်ဗျား ဆိုလိုတာက တခြားနိုင်ငံတွေက "ခြင်းလုံး (Cane ball)" နဲ့ ဆင်တူတဲ့ အားကစားတွေနဲ့ မြန်မာ့ခြင်းလုံးရဲ့ ကွာခြားချက်ကို မေးတာ ထင်ပါတယ်။

တခြား ခြင်းလုံးဆင်တူကစားနည်းတွေ ကစားတဲ့ နိုင်ငံအများစုဟာ ပြိုင်ဆိုင်မှု (အနိုင်အရှုံး) အနေနဲ့ပဲ ကစားကြတာပါ။ အချို့နိုင်ငံတွေမှာ ပြိုင်ဆိုင်မှုမရှိတဲ့ ဝိုင်းကစားနည်းပုံစံမျိုး ရှိကြပေမဲ့ ဘယ်နေရာမှာမှ ခြင်းလုံးကစားခြင်းကို အားကစား၊ အကန့် အနုပညာတို့ ပေါင်းစပ်ထားတဲ့ ဒီလို စိတ်ဝိညာဉ်ပိုင်းဆိုင်ရာနဲ့ လှပတဲ့ ပေါင်းစပ်မှုမျိုး ဖြစ်အောင် မြန်မာနိုင်ငံလို မလုပ်နိုင်ကြပါဘူး။ တခြားနိုင်ငံတွေမှာ အမျိုးသမီးတွေ ကစားတာကို မြင်တွေ့ရခဲ့ပေမဲ့ မြန်မာနိုင်ငံမှာတော့ အမျိုးသမီး ကစားသမား အများအပြား ရှိပါတယ်။

၁၂) ဒီလို ဆုမျိုး ရလိမ့်မယ်လို့ မျှော်လင့်ထားခဲ့ဖူးပါသလားခင်ဗျာ။

လူတွေက ဒီရုပ်ရှင်ကို ဒီလောက်အထိ ချစ်ကြလိမ့်မယ်လို့ ကျွန်တော် လုံးဝ မမျှော်လင့်ထားခဲ့ပါဘူး (သေချာတာပေါ့၊ လူတိုင်းတော့ မချစ်နိုင်ပါဘူး!)။ လမ်းခရီးမှာ ကျွန်တော်တို့ အကြံဉာဏ်တောင်းခဲ့တဲ့ ရုပ်ရှင်လောကသား အများစုက ဒီခြင်းလုံးရုပ်ရှင်ဟာ

ကျွန်တော် ဖြစ်စေချင်တဲ့ပုံစံမျိုး ဖြစ်လာမှာမဟုတ်ဘူးလို့ ပြောခဲ့ကြပါတယ်။ လူတွေက ခြင်းလုံးကစားတာကို ကြည့်ချင်ကြမှာမဟုတ်ဘူး၊ ပြီးတော့ ရုပ်ရှင်ထဲမှာ စိတ်ဝိညာဉ်ပိုင်းဆိုင်ရာ ခံစားချက်ကို ဖော်ပြဖို့က အရမ်းခက်ခဲလွန်းတယ်လို့ သူတို့က ပြောကြပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ ကျွန်တော်က ခေါင်းမာခဲ့ပြီး ဒီရုပ်ရှင်အပေါ်ထားရှိတဲ့ ကျွန်တော့်ရဲ့မျှော်မှန်းချက်အတိုင်း နှစ်ပေါင်းများစွာ စွဲစွဲမြဲမြဲ လုပ်ဆောင်ခဲ့ပါတယ်။

ရုပ်ရှင်အဖွင့်ပြသပွဲမှာ လူတွေရဲ့အံ့သြစရာကောင်းတဲ့ တုံ့ပြန်မှုတွေကို မြင်ရတော့ ကျွန်တော် တုန်လှုပ်ဝမ်းသာဖြစ်ခဲ့ရပြီး၊ အကောင်းဆုံး ကနေဒါရုပ်ရှင်ဆုအတွက် "အထူးဂျူရီဆု (Special Jury Prize)" ကို ရရှိခဲ့လို့လည်း အလွန်အံ့သြခဲ့ရပါတယ်။

၁၃) ဒီရုပ်ရှင်အတွက် တခြားရရှိထားတဲ့ ဆုတွေရော ရှိပါသေးလားခင်ဗျာ။

အခုအချိန်အထိ "Mystic Ball" ကို ကနေဒါနိုင်ငံက တိုရွန်တို၊ ကယ်လ်ဂရီ၊ ဗန်ကူးဗား၊ ဝစ္စလာ စတဲ့ မြို့တွေအပြင် အင်တာနေရှင်နယ် ရုပ်ရှင်ပွဲတော်ပေါင်း ၉ ခုမှာ ပြသခဲ့ပြီးပါပြီ။ တခြားပြသခဲ့တဲ့ နေရာတွေကတော့ -

- ဩစတြေးလျနိုင်ငံ မဲလ်ဘုန်းမြို့
- ဘရာဇီးနိုင်ငံ ရီယိုဒီဂျနေရိုးမြို့
- ဂျာမနီနိုင်ငံ လိုက်ပ်ဆစ်မြို့
- အီတလီနိုင်ငံ မီလန်မြို့
- နော်ဝေနိုင်ငံ အော့စလိုမြို့

ဒါ့အပြင် တိုရွန်တိုမြို့ရှိ National Film Board of Canada ရဲ့ 'Canadian Cinema & TV Critic's Choice Series' အတွက်လည်း ရွေးချယ်ခြင်းခံခဲ့ရပါတယ်။

ရရှိခဲ့တဲ့ ဆုတွေကတော့...

- Hot Docs Canadian International Film Festival တွင် အကောင်းဆုံး ကနေဒါရုပ်ရှင်အတွက် အထူးဂျူရီဆု (The Special Jury Prize for Best Canadian Feature Film)။

- Vancouver International Film Festival တွင် လူကြိုက်အများဆုံး ကနေဒါရုပ်ရှင်ဆု (The Most Popular Canadian Feature Film Award)။
- Whistler International Film Festival တွင် အကောင်းဆုံးရုပ်ရှင်အတွက် ပရိသတ်ရွေးချယ်မှုဆု (The People's Choice Award for Best Feature Film)။

၁၄) ရုပ်ရှင်ပွဲတော်တွေမှာ ပရိသတ်တွေရဲ့ တုံ့ပြန်မှုက ဘယ်လိုရှိလဲခင်ဗျာ။

ရုပ်ရှင်အပေါ် ပရိသတ်တွေရဲ့ တုံ့ပြန်မှု အများစုကတော့ အလွန်ကောင်းမွန်ပါတယ်။ ကျွန်တော်တို့ တို့ရဲ့တုံ့ပြန်မှုက အဖွင့်ပြသပွဲမှာ ပရိသတ်တွေဆီကနေ မတ်တပ်ရပ်ပြီး လက်ခုပ်ဩဘာပေးခြင်း (Standing Ovation) ၂ ကြိမ်တိုင်တိုင် ရရှိခဲ့ပါတယ် (ဒီရုပ်ရှင်ပွဲတော်ရဲ့ ၁၃ နှစ်တာ သမိုင်းကြောင်းမှာ ဘယ်ရုပ်ရှင်မှ မတ်တပ်ရပ်လက်ခုပ်ဩဘာ ၂ ကြိမ် မရဖူးပါဘူး!)။ ပရိသတ်တွေဟာ မေတ္တာတရားတွေနဲ့ ပြည့်လျှံနေပြီး လူတိုင်း အဲဒီခံစားချက်ကို ခံစားမိကြပါတယ်။ လူတော်တော်များများက ကျွန်တော့်ရဲ့ ဇာတ်လမ်းနဲ့ ကျွန်တော့်ရဲ့ ရမ္မက်နောက်ကို နှစ်ပေါင်းများစွာ ဇွဲနဲ့ပဲ လိုက်ခဲ့ပုံတွေကို ကြည့်ပြီး စိတ်ဓာတ်ခွန်အားတွေ ရခဲ့ကြတယ်လို့ ပြောပါတယ်။ လူအများစုက ခြင်းလုံးမှာ အနိုင်အရှုံး ပြိုင်ဆိုင်မှုမရှိဘူးဆိုတဲ့ အချက်ကို အလွန်နှစ်သက်ကြကြောင်း ပြောပြကြပါတယ်။ ဒီရုပ်ရှင်ကို ကြည့်ပြီးနောက် မြန်မာနိုင်ငံအပေါ် သူတို့ ထားရှိခဲ့ဖူးတဲ့ အမြင်ဟောင်းတွေ ပျက်ပြယ်သွားပြီး၊ မြန်မာ့ယဉ်ကျေးမှု၊ မြန်မာ့မြေနဲ့ မြန်မာလူမျိုးတွေဟာ စိတ်ဝင်စားစရာကောင်းပြီး ချစ်စရာကောင်းကြောင်း မြင်တွေ့သွားကြတယ်လို့ လူတွေက မကြာခဏ ပြောလေ့ရှိပါတယ်။

ဒီရုပ်ရှင်ကို ကြည့်ပြီး အမျိုးသမီးရော အမျိုးသားပါ မျက်ရည်ကျခဲ့ရတယ်လို့ လူတွေဆီကနေ မကြာခဏ ကြားရပါတယ်။ အချို့ကတော့ ဒါဟာ သူတို့တစ်သက်မှာ ကြည့်ခဲ့ဖူးသမျှ စိတ်ဓာတ်ခွန်အားအပေးနိုင်ဆုံး ရုပ်ရှင်တွေထဲက တစ်ကားဖြစ်တယ်လို့ ပြောကြပါတယ်။ ရုပ်ရှင်ထဲမှာပါဝင်တဲ့ အသက် ၇၀ ကျော်၊ ၈၀ ကျော် ခြင်းလုံးဆရာကြီးတွေ ကစားတာကို ကြည့်ရတာကိုလည်း လူတွေက အလွန်နှစ်သက်ကြပါတယ်။

၁၅) မြန်မာနိုင်ငံရဲ့ တခြားကဏ္ဍတွေအကြောင်း မှတ်တမ်းတင်ရုပ်ရှင်ရိုက်ဖို့ တခြားအစီအစဉ် ရှိပါသေးလားခင်ဗျာ။ ရှိရင် ဘာတွေဖြစ်မလဲ သိပါရစေ။

မရှိပါဘူး၊ လက်ရှိအချိန်မှာတော့ မြန်မာနိုင်ငံအကြောင်း နောက်ထပ်ရုပ်ရှင်ရိုက်ဖို့ အစီအစဉ် မရှိသေးပါဘူး။ ကျွန်တော့်ရဲ့ နောက်ထပ်ရုပ်ရှင်က ဘာအကြောင်းအရာ ဖြစ်မလဲဆိုတာကိုလည်း မသေချာသေးပါဘူး။

၁၆) အဖြေတွေနဲ့အတူ ခင်ဗျား မြန်မာပြည်မှာ ရိုက်ခဲ့တဲ့ ဓာတ်ပုံအချို့နဲ့ ခင်ဗျားရဲ့ပုံအချို့ကို ပေးလို့ရမလားခင်ဗျာ။

ရပါတယ် - ဘယ်လိုပုံမျိုးတွေ လိုချင်တာလဲဗျာ။ ကျွန်တော့်မှာ ပုံတွေ အများကြီး ရှိပါတယ်။